

2. Державний архів Чернівецької області (ДАЧО). – Ф. 258 Чоловіча шестикласна початкова школа №10 "Міхай Кісанович" м. Чернівці, – Оп. 1 – Спр. 82. – 16 арк.
3. ДАЧО. – Ф.264 Початкова змішана школа комуни Їжівці та хуторів Урсоая-Пирлітура, Їжівці-Центр та Микулич Сторожинецького повіту. – Оп. 1. – Спр. 17. – 45 арк.
4. ДАЧО. – Ф.264 Початкова змішана школа комуни Їжівці та хуторів Урсоая- Пирлітура, Їжівці-Центр та Микулич Сторожинецького повіту. – Оп. 1. – Спр. 28. – 82 арк.
5. Anuarul pe anii școlari 1922/1923 (Liceul statului № 1 "Aron Pumnul"). Redactat de dirigintele liceului Gheorghe Palamarescu. – Cernăuți: Societatea tipografică bucovineană, 1924. – 65 p.
6. Anuarul V pe anul școlar 1925/1926 (Liceul №3 al statului din Cernăuți) completat de directorul Vasile Vitencu. – Cernăuți: Tipografia mitropolitului Silivestru, 1926. – 54 p.
7. Breazu G. Educația muzicală în școala primară / G.Breazu. – Cernăuți: Revista Pedagogica, 1938. – 21 p.
8. Decizie relativ la învățământul muzicii în cursul secundar din 26 noiembrie 1937 / Рішення стосовно навчання музики на повторних курсах від 26 листопада 1937 р. / Codul general al României, (Codurile, legile și regulamentele uzuale în vigoare), Volumul XXV, Legi uzuale 1937.- București, - Edit. Libr. „Universala”, Alcalay & Co., – 1051 p.

Анотація

У статті розглядається проблема реалізації творчого підходу у формуванні змісту музичної освіти у навчальних закладах (початкових школах, ліцеях, гімназіях) Буковини міжвоєнного періоду (1918-1940 рр.).

Аннотация

В статье рассматривается проблема формирования содержания музыкального образования в начальных и средних (лицеях, гимназиях) типах учебных заведений Буковины в 1918-1940 гг.

Summary

The article focuses on the problem of creativity in shaping the content of music education in schools (elementary schools, high schools, high schools) Bukovina interwar period (1918-1940).

Ключові слова: музична освіта, зміст музичної освіти, творчий підхід, навчально-методичне забезпечення.

Ключевые слова: музыкальное образование, содержание музыкального образования, творческий подход, учебно-методическое обеспечение.

Key words: music education, music education content, creativity, teaching software.

Подано до редакції 13.10.13.

Рекомендовано до друку канд.пед.наук, доц.Лісовим В.А.

УДК 37.015.3

© 2013

Субіна О.О.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА В ІСТОРИЧНОМУ І СУЧАСНОМУ РАКУРСАХ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Проблема особистості викладача, його професіоналізму, світоглядної культури, духовно-моральних якостей – одна з найактуальніших у педагогіці та філософії освіти, – і це зрозуміло, адже саме від особистісних і фахових характеристик педагога залежить реалізація навчальних планів, якості освітніх послуг, виховання учнів або студентів як у процесі навчання, так і в позанавчальний час.

Педагогічна індивідуальність завжди залежить від особистісних якостей педагога, які у викладацькій професії невіддільні від професійних. Результати спеціальних досліджень відмічають зміни в уявленнях студентів про ідеал викладача, викладацький авторитет і джерела цього авторитету [1, с. 99]. Сьогодні суттєво зросла важливість особистісних властивостей педагога і відповідно зменшилася значущість інших якостей, необхідних для діяльності викладача. В особистості педагога студенти не сприймають низький рівень культури, неучтв, нетерпимість, фальш, приниження гідності студентів, зарозумілість, жорстокість, злість, агресивність. І навпаки, високо цінують такі людські якості, як доброзичливість, тактовність, широкий кругозір, захопленість викладанням предмету і знання його, інтерес і повагу до студентів, толерантність, розуміння, товариськість, справедливість.

В сучасну епоху глобалізаційних процесів, коли в усіх сферах людського буття визначальним суспільним пріоритетом стає реалізація закону доданої вартості, а принципам моральності й духовності часто відводиться роль декоративного антуражу, питання формування й виховання особистості викладача набувають особливого звучання.

В цьому контексті варто пригадати настанову К.Д.Ушинського про те, що «у вихованні все повинно ґрунтуватися на особистості вихователя, тому що виховна сила впливається тільки з живого джерела людської особистості. Ніякі статуту й програми, ніякий штучний організм закладу, як би мудровано він не був придуманий, не може замінити особистості в справі виховання... Без особистого безпосереднього впливу вихователя на вихованця справжнє виховання, що входить в характер, неможливе. Тільки особистість може впливати на розвиток і визначення особистості, тільки характером можна сформувати характер» [6, с. 63-64].

Враховуючи сказане вище, можна стверджувати, – для того, щоб подолати проблему падіння суспільної моралі, бездуховності, низької культури поведінки значної частини учнівської та студентської молоді, визначену в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр. в переліку проблем і викликів, які не дають можливості забезпечити нову якість освіти, адекватну нинішній історичній епосі, – необхідно зосередити увагу на формуванні таких професійних якостей викладачів, педагогів, які дозволять вивести українську молодь із тенет люмпенізації і примітивізму, сформованих телевізійною й комп'ютерною субкультурою і, в першу чергу, на формуванні їх особистості, яка є визначальною детермінантою мотивації й реалізації навчально-виховної діяльності викладача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... До проблематики формування особистості педагога і раніше і тепер звертаються філософи, психологи, педагоги (Ц.П. Арзаканьян, С.І. Архангельський, Б.М. Багандов, Б.В. Богданов, В.А. Бачнін, Д.Б. Богоявленська, С.П. Вінокуров, М.А. Верб, Л.Н. Коган, А.А. Лебедєв, Б.Т. Ліхачов, Д.С. Ліхачов, І.Ф. Ісаєв, М.К. Мамардашвілі, С.П. Рубінштейн та ін.).

Педагогічна психологія накопичила багатий матеріал досліджень в галузі психології педагогічної праці. П.П. Блонський, Л.С. Виготський, Ф.Н. Гогоболін, В.А. Кан-Калік, С.В. Кондратьєва, В.А. Крутецкий, Н.В. Кузьміна, Ю.Н. Кулюткін, Н.Д. Левітін, А.К. Маркова, Л.М. Мігіна, А.В. Петровський, В.А. Сластьонін, І.В. Страхов, Г.С. Сухобська, А.І. Щербаков та ін.

Цікавими є публікації, пов'язані з формуванням нового педагогічного мислення, яке виступає неодмінною умовою вдосконалення педагогічної майстерності вчителя. Дослідницькі праці Г.А. Андреевой, О.С. Анісімова, В. П. Зінченко, Б.І. Коробяєва, Ю.Н. Кулюткіна, А. В. Петровського, О.В. Бондаревської, Є.К. Осінової, О.К. Тихомирова, М.К. Тутушкіної, П.А. Шавир та ін дають визначення новому педагогічному мисленню, розкривають його сутність і роль у вдосконаленні особистості вчителя, визначено його основні риси та виявлено причин, що породили гостру необхідність усвідомлення цього явища в сучасній педагогічній науці.

В українській педагогічній літературі останніх років до проблеми формування особистості сучасного вчителя звертались такі вчені, як В.П. Андрущенко, І.Д. Бех, С.У. Гончаренко, Л.В. Губерський, М.Б. Євтух, В.С. Журавський, І.А. Зязюн, С.Д. Максименко, М.І. Михальченко, В.О. Моляко, І.Ф. Надольний, В.Г. Кремень, В.О. Огнев'юк, О.Я. Савченко, С.О. Сисоєва та ін.

В той же час, сучасна бездуховність і цинізм значної частини молоді, занепад престижності викладацької професії (і не лише через низьку заробітну платню), неналежне сприйняття українським суспільством важливості ролі педагога, викладача в процесі виховання і формування підростаючого покоління, не усвідомлення деякими викладачами своєї місії, – місії інженерів, архітекторів людських душ, виводять проблематику формування особистості викладача в розряд надзвичайно актуальних і таких, що потребують піднесення і постійної популяризації в суспільстві, педагогічній практиці, в процесі підготовки майбутніх вчителів у стінах педагогічних навчальних закладах.

Варто зазначити, що до сьогодні не розроблено загальної моделі особистості викладача (педагога), що охоплює всю сутність цього складного поняття, проте напрацьовано величезний досвід щодо різних підходів і трактувань даного феномену. Потребують також подальшої конкретизації вимоги до змісту та методичних підходів щодо організації процесу підготовки педагогічних кадрів, які б відповідали сучасності та віддзеркалювали багатовіковий практичний досвід підготовки викладацьких кадрів.

Формулювання цілей статті... Виходячи з вищевикладеного, завданням даної статті є:

- аналіз теоретичних джерел, що відображають вимоги до професійних та особистих якостей викладача в різні історичні періоди;

- визначення сучасних освітніх тенденцій в суспільстві;

- виділення професійних характеристик і компетентностей, які є визначальними для «європейського вчителя» XXI століття та органічно доповнюють вимоги класичних стандартів до особистості викладача.

Виклад основного матеріалу дослідження... Визначення основних складових особистості викладача і факторів, що впливають на її формування, було розпочато ще за часів античного світу (а можливо й раніше) і дійшло до нас в працях філософів Демокріта, Платона, Аристотеля, Сократа, та інших [4].

Демокріт вважав, що становлення особистості людини залежить від його природи й виховання, – «Ніхто не досягне ні мистецтва, ні мудрості, якщо не буде вчитися», «Більше людей стають хорошими завдяки вправам, ніж від природи», «Іноді молодим людям властивий розум, а старцям нерозсудливість, бо розуму вчить не час, а належне виховання й природа» [4].

Величезного значення Демокріт надавав середовищу, наприклад дорослих («добродійності батьків – найкраща настанова дітям»), словесному впливу, вихованню «переконанням і доведенням», привчання до праці, без якого діти не можуть «навчатися ні письму, ні музиці, ні гімнастичі. ... ні здатності соромитися». Демокріт вважав, моральною людиною поміркованою, яка діє відповідно до обов'язків перед суспільством, здатну брати участь у громадському та політичному житті.

Давньогрецький філософ-ідеаліст Платон в багатьох своїх творах говорив про виховання. Свою систему поглядів на організацію виховання він виклав у трактатах «Держава» і «Закони».

Виховання, на думку Платона, позначає вплив дорослих на дітей, формування в дітей моральності й чеснот. У поняття «навчання» він включав «придбання знань за допомогою вивчення наук», а головна властивість науки, за Платоном, полягає в тому, що вона «пробуджує душу користуватися мисленням для істини».

Учень Платона Аристотель вважав, що світ постійно розвивається та якісно змінюється не під впливом зовнішніх сил, а завдяки внутрішньому розвитку. Виходячи із своєї теорії розвитку, Аристотель говорив про три сторони душі: рослинної, яка

проявляється в харчуванні та розмноженні, тваринної, що розкривається у відчуттях і бажаннях; розумної, якій властиво мислення й пізнання, а також здатність підпорядковувати собі рослинну й тваринну першооснову.

Відповідно до цих трьох сторін душі, кожна з яких вимагає особливого впливу, Аристотель виділяв три сторони виховання – фізичне, моральне й розумове, що мають становити одне ціле.

Аристотель вбачав мету виховання в гармонійному розвитку всіх сторін душі, тісно пов'язаних природою, але особливої ваги надавав розвитку «вищих сторін» – розумової та вольової. При цьому, на думку філософа, – необхідно слідувати за природою і поєднувати фізичне, моральне й розумове виховання, а також враховувати вікові особливості дітей.

Великий слов'янський педагог Ян Амос Коменський високо оцінював суспільне значення діяльності вчителів. «Ім, – писав він, – доручена чудова посада, вище якої нічого не може бути під цим сонцем». Коменський вважав, що саме від вчителя, який повинен бути майстром своєї справи і досконало володіти мистецтвом навчання, залежить успіх роботи школи. Крім того, – вчитель повинен бути прикладом для своїх учнів як щодо зовнішнього вигляду, так і щодо духовного стану й поведінки, тому потрібно, щоб вчителями ставали люди чесні й діяльні, які люблять свою професію та постійно дбають про самовдосконалення [4].

Англійський філософ Джон Локк виклав свої педагогічні погляди у книзі «Думки про виховання» (1693), де вказав на те, що роль виховання у формуванні людської особистості величезна. Локк хотів виховувати не просту людину, а джентльмена, який вміє «вести свої справи з толком і завбачливо», для чого повинен володіти якостями буржуазного діла і відрізнятися «витонченістю у спілкуванні».

Дж. Локк виводив мораль з принципу користі та інтересів особистості. «Справжній джентльмен, – вважав він, – це той, хто вміє досягти власного щастя, але в той же час не перешкоджає в цьому іншим». Формування характеру, розвиток волі, моральна дисципліна – найважливіші завдання виховання. Щодо ролі викладача, вихователя, Дж. Локк вважав, що спочатку влада вихователя над дитиною буде зумовлена страхом і повагою, а потім, в більш зрілі роки, цю владу будуть підтримувати «любов і дружба». Головними виховними засобами завжди будуть не розмірковування, а приклад, оточуюче дитину середовище [4].

Педагогічна теорія Жан-Жака Руссо вказує на те, що вихователь, якому Руссо відводив значну роль у формуванні нової людини, повинен чітко бачити мету, яка стоїть перед ним і дати вихованцеві загальнолюдське виховання, опосередковано впливаючи на нього, спонукаючи до різних проявів активності й самодіяльності.

Приділяючи велику увагу особистості вчителя, Дені Дідро вимагав, щоб той глибоко знав предмет, який викладає, був скромним, чесним і володів іншими високими моральними якостями.

Й.Г. Песталоцці вважав, що загальна мета виховання – формування в дітях «справжньої людяності», яка досягається шляхом гармонійного розвитку в кожній дитині всіх її природних сил і здібностей. Й.Г. Песталоцці рішуче заперечував вузькопрофесійну підготовку дітей. Моральне виховання дитини, вважав Й.Г. Песталоцці, здійснюється в школі, де стосунки вчителя й учнів повинні будуватися на основі батьківської любові дорослого до дітей. Великого значення для морального виховання дітей Й. Г. Песталоцці надавав особистому прикладу вихователя.

Питанням формування особистості майбутніх вчителів приділяли велику увагу А.В. Луначарський, П.П. Блонський, С.Т. Шацький, А.С. Макаренку, В.О. Сухомлинський. Проте, у різні часи розуміння важливості й першочергової ролі особистості викладача в навчально-виховному процесі залишалися незмінними.

В.А. Сухомлинський вважав уміння вчителя звертатися до розуму і серця учня, використання різних методів навчання в процесі розумової й фізичної праці важливим елементом педагогічної культури. Він вважав, що вчителі повинні розвивати, поглиблювати в своїх колективах педагогічну етику, стверджувати гуманні витоки у вихованні як найважливішу рису педагогічної культури кожного вчителя.

Узагальнюючи напрацьований досвід, можна стверджувати, що в педагогічній діяльності надзвичайного значення мають особистісні якості викладача, його практична фахова діяльність та педагогічне спілкування. Відповідно, сутність своєрідної «еталонної моделі вчителя» можна розкрити в структурі таких професійно значущих характеристик педагога, як: 1) ідейно-моральні та етичні якості, 2) педагогічна спрямованість, 3) педагогічні здібності – загальні й фахові, 4) педагогічні вміння та навички. Кожна з цих якостей передбачає наявність набору більш елементарних і часткових особистісних властивостей, які формуються в діяльності, спілкуванні і, певною мірою, залежать від спадкових задатків. Найвищий рівень складають проєктуально-гностичні та рефлексивно-перцептивні педагогічні здібності, які виступають як особлива комбінація особистісних якостей і компетентностей педагога.

Особистість викладача розвивається і формується в системі суспільних відносин, в залежності від духовних і матеріальних умов життя та діяльності, і насамперед, – в процесі педагогічної практики та педагогічного спілкування. Кожна із сфер праці вчителя зумовлює особливі вимоги до його особистісних якостей, успішність педагогічної діяльності багато в чому обумовлена також прагненням викладача до саморозвитку і слідуванню прогресивним освітнім та науковим процесам.

Аналізуючи сучасні міжнародні тенденції розвитку суспільства та акценти освітньої політики європейських держав, можна визначити основні професійні вимоги, які дозволять викладачу стати повноправним громадянином Європи Знань, бути конкурентоспроможним фахівцем в педагогічній галузі і реалізувати свій творчий потенціал в будь-якій з Європейських чи світових держав. Серед цих вимог головними є:

- європейська ідентичність. Європейський викладач повинен мати такі якості, які дозволять йому викладати не лише у власній країні, а й мати змогу працювати за програмами будь-якої держави. Європейський вчитель має бути патріотом своєї держави, але в той же час відчувати себе частиною великої європейської родини. Це поєднання національної належності та

загальноєвропейської ідентифікації забезпечує розуміння важливості питань багатформатності й гармонійності сучасного суспільства. Різноманітність в межах єдності є ключовим аспектом визначення європейської ідентичності, яка передбачає відкритість до загальносвітових цінностей.

- європейські знання. Сучасний європейський викладач повинен розумітися на питаннях функціонування та розвитку інших європейських систем освіти і питаннях освітньої політики на рівні ЄС. Він має сприймати систему освіти своєї країни в органічному взаємозв'язку з освітою інших європейських держав. Повинен орієнтуватися в загальних питаннях освітньої політики європейських і світових країн. Європейський викладач має знати історію європейського розвитку і її вплив на сучасне європейське суспільство.

- полікультурність. Європейські вчителі повинні органічно сприймати багатопланову сутність європейського суспільства. Вони мають бути добре обізнані в питаннях власної культури і відкриті до сприйняття цінностей інших культур; вміти тактовно й толерантно поводитись в іншому культурному середовищі, не виявляючи національного шовінізму. Працюючи з учнями/студентами, які належать до різних етнічних груп, вчитель має з повагою ставитися до їх національних традицій і поважати їх самобутність. Європейський учитель виступає за демократичне вирішення проблем полікультурності суспільства знань і забезпечення рівних можливостей доступу до освіти для всіх жителів Землі.

- мовна компетентність. Для відповідності вимогам сучасного світу європейські вчителі повинні володіти більше ніж однією європейською мовою. Вони мають вивчати інші мови, починаючи з початкової школи і удосконалювати свої знання протягом життя, з тим, щоб бути спроможними викладати іншими мовами. Європейські вчителі мають час від часу виїжджати на стажування до інших країн для обміну досвідом та набуття навичок спілкування кількома мовами з колегами і людьми інших країн.

- європейський професіоналізм. Для набуття якостей європейського професіоналізму європейський вчитель повинен мати освіту, яка б дозволяла йому викладати в будь-якій європейській країні. Він повинен застосовувати «європейський» підхід при викладанні різних предметів і реалізувати міждисциплінарні зв'язки орієнтуючись на європейські наукові традиції. Європейський вчитель має обговорювати зміст навчальних програм і свої педагогічні методи з колегами з інших європейських країн. Він має цікавитися і вивчати різні методики викладання і досвід організації навчання. Він, зазвичай, спирається на результати наукових досліджень різних країн, щоб зрозуміло пояснити професійні питання і належно організувати навчання.

Педагогічна освіта в даний час орієнтовна на новий рівень професіоналізму, не обмежений національними кордонами. Багато навчальних курсів вже будуються на засадах багаті історії європейських традицій, і це починання має успішні результати. Спільні програми за різними рівнями освіти, що пропонуються навчальними закладами Європейських країн, органічно сприяють розвитку європейського професіоналізму, так же як і застосування інноваційних технологій, які відкривають для цього широкі можливості.

- європейський рівень якості. Для належної оцінки рівня професійної відповідності європейського вчителя встановленим вимогам, обов'язково має бути система визначення і порівняння якості підготовки фахівців різних європейських країн. Пропозиції стосуються як формальної оцінки систем педагогічної освіти, так і неофіційних обмінів та міжкультурних візитів. Болонський процес є важливим кроком на шляху до академічної узгодженості та створення загальних рамок визначення кваліфікацій по всій Європі. Збільшення сумісності між європейськими кваліфікаціями та прозорості результатів навчання випускників займає центральне місце в Болонському процесі, так же як і усунення перешкод для мобільності викладацьких кадрів.

Наведені вище положення звичайно ж не є абсолютною істиною і пропонуються для обговорення та їх подальшого розвитку в плані визначення основних складових європейських характеристик викладача, адже «європейський вимір» професійних педагогічних компетентностей складається з безлічі різних аспектів, які є визначальними для розвитку соціально-політичного і культурного контексту європейського співтовариства. Єдине, що на нашу думку, має бути беззаперечним і визначальним при формуванні сучасних європейських і загальносвітових педагогічних компетентностей – це загальнолюдський і гуманістичний контекст в організації роботи викладача та реалізації навчально-виховного процесу.

Гармонія в структурі особистості вчителя досягається не на основі рівномірного й пропорційного розвитку всіх якостей, а перш за все, за рахунок максимального розвитку тих здібностей, які лежать в основі пріоритетів спрямованості його особистості, що зумовлюють сенс всього життя і діяльності педагога. Дослідники психології праці вчителя практично однастайні в тому, що основним у формуванні структури особистості вчителя є педагогічна спрямованість його діяльності. Саме педагогічна спрямованість як стійка система мотивів визначає поведінку вчителя, його ставлення до професії, до своєї праці, і насамперед до дитини (спрямованість на неї, прийняття особистості дитини). За твердженням Л.М.Мітіної, відсутність цієї професійно значущої якості особистості вчителя зумовлює знеособлення індивідуально-психологічної сутності дитини ... і, навпаки, вчитель, спрямований на дитину, завжди орієнтований на унікальну неповторність кожного учня, на розвиток його індивідуальних здібностей, і перш за все, моральної сфери. »[2, с. 156].

Висновки... Підсумовуючи викладене, хочеться ще раз підкреслити важливість розвитку і популяризації досліджень щодо формування особистості викладача на всіх рівнях підготовки педагогічних кадрів, створення в педагогічних навчальних закладах умов для інтенсивної внутрішньої мотивації в навчанні майбутніх вчителів, що зумовлює необхідність вирішення ряду питань, які стоять перед українською педагогікою і, зокрема:

- переорієнтацію цілей навчального процесу, перенесення акценту з навчальної діяльності педагога на навчально-пізнавальну діяльність студента;
- формування змісту освіти на основі принципів фундаментальності, цілісності та орієнтації на гармонійний розвиток особистості студента;

• переходу від інформативних форм навчання до активних та інтерактивних технологій з використанням елементів проблемності, наукового пошуку, креативних якостей студентів, від відтворення навчального матеріалу до його розуміння й осмислення;

• створення умов для самоорганізації студентів, що дозволить забезпечити їх саморозвиток та самоактуалізацію, розкриття творчих здібностей;

• забезпечення нерозривності навчання і виховання, що полягає в їх органічному поєднанні, підпорядкуванні змісту навчання і виховання формуванню цілісної особистості.

Хочеться, щоб дані тенденції не перетворилися на звичні гасла, а усвідомилися всіма, на кого покладена відповідальність за розвиток і життя майбутніх поколінь.

Працюючи над вимогами щодо формування найбільш актуальних сучасних педагогічних компетентностей варто пам'ятати, що сьогодні на перший план повинні висуватися загальнолюдські цінності й питання збереження, розбудови та гармонійного розвитку планети Земля на засадах гуманізму і ноосферного мислення. Адже, як писав академік М.М. Моїсєєв, – «Лише та нація, яка сьогодні зуміє створити більш досконалу систему «Вчитель», стане лідером ХХІ століття! ... Не та, де сьогодні найвищий рівень життя і найдосконаліша електроніка, а той народ, який зуміє забезпечити передачу естафети знань та культури і сформувати ті взаємостосунки з навколишньою природою, які відповідають сучасним потребам» [3, с. 5].

Література

1. Васильева Е.Г., Юдина Т.В., Преподаватель глазами студента, студент глазами преподавателя (об итогах социологических исследований) // Вестник ВолГУ. – Серия 6: Университетское образование. – 2007. – № 10. – С. 95-107.
2. Митина Л. М. Психология труда и профессионального развития учителя / Л. М. Митина. – М. : Академия, 2004. – 320 с.
3. Моисеев, Н.Н. Система «Учитель» и современная экологическая обстановка // Экология и жизнь . – 2010 . – № 2 . – С. 4-7.
4. Пискунов А.И. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики/ А.И. Пискунов. – М. : Просвещение, 1971. – 560 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://pedagogic.ru/books/item/f00/s00/z0000049/st005.shtml>
5. Профессионализм преподавателя: культура, стиль, индивидуальность : Учебное пособие / И.Ф. Исаев, Л.Н. Макарова. – Моск. пед. гос. ун-т, Белгор. гос. ун-т. – Белгород : Изд-во БелГУ, 2002. – 194 с.
6. Ушинский К. Д. Собрание сочинений в XI томах / К.Д. Ушинский. – М.-Л. : Изд-во АПН РСФСР, 1948, – Т. 2. – 500 с.
7. The European Higher Education Area in 2012: Bologna Process Implementation Report Brussels: Eurydice. – 2012 – 220 p.
8. ENTEP/Dimitropoulos, A. 2008. – The Bologna Process and teacher education structures in Europe: creating a European Teacher Education Area, ENTEP, 2008. Available at: <http://entep.bildung.hessen.de>

Анотація

У статті розглядаються вимоги до професійних і особистих якостей викладача, що висувалися в різні історичні періоди; виділяються професійні компетентності європейського вчителя; пропонується перелік завдань, які необхідно вирішити для формування цілісної, творчої особистості педагога.

Анотация

В статье рассматриваются требования к профессиональным и личным качествам преподавателя, выдвигавшиеся в различные исторические периоды; выделяются профессиональные компетентности европейского учителя; предлагается перечень задач, которые необходимо решить для формирования целостной, творческой личности педагога.

Summary

The article deals with the requirements for professional and personal qualities of the teacher, put forward in different historical periods; distinguished professional competence of the European teacher; proposes a list of tasks that must be resolved to form a complete and creative personality of the teacher.

Ключові слова: Особистість викладача, гармонійний розвиток, моральні та етичні якості, педагогічна спрямованість, педагогічні здібності, полікультурність, європейський професіоналізм.

Ключевые слова: Личность преподавателя, гармоничное развитие, нравственные и этические качества, педагогическая направленность, педагогические способности, поликультурность, европейский профессионализм.

Key words: teacher personality, harmonious development, moral and ethical qualities, pedagogical orientation, teaching abilities, multiculturalism, European professionalism.

Подано до редакції 26.09.13.

Рекомендовано до друку докт.пед.наук, проф.Булдою А.А.

УДК 373:091 (477)

© 2013

Фізеші О.Й.

ПИТАННЯ ПЕРІОДИЗАЦІЇ РОЗВИТКУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА ЗАКАРПАТТІ В КОНТЕКСТІ СИСТЕМНИХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Процес інтеграції України в світовий культурний простір дедалі помітніше впливає на всі сфери життя держави, в тому числі й освітню, що й викликало необхідність здійснення змін. Адже, як зазначає В.Г.Кремень «... освіта у ХХІ столітті – це далеко не лише надання знань і виховання особистості. Освіта в добу глобалізації та високих технологій – це фактор соціальної стабільності,